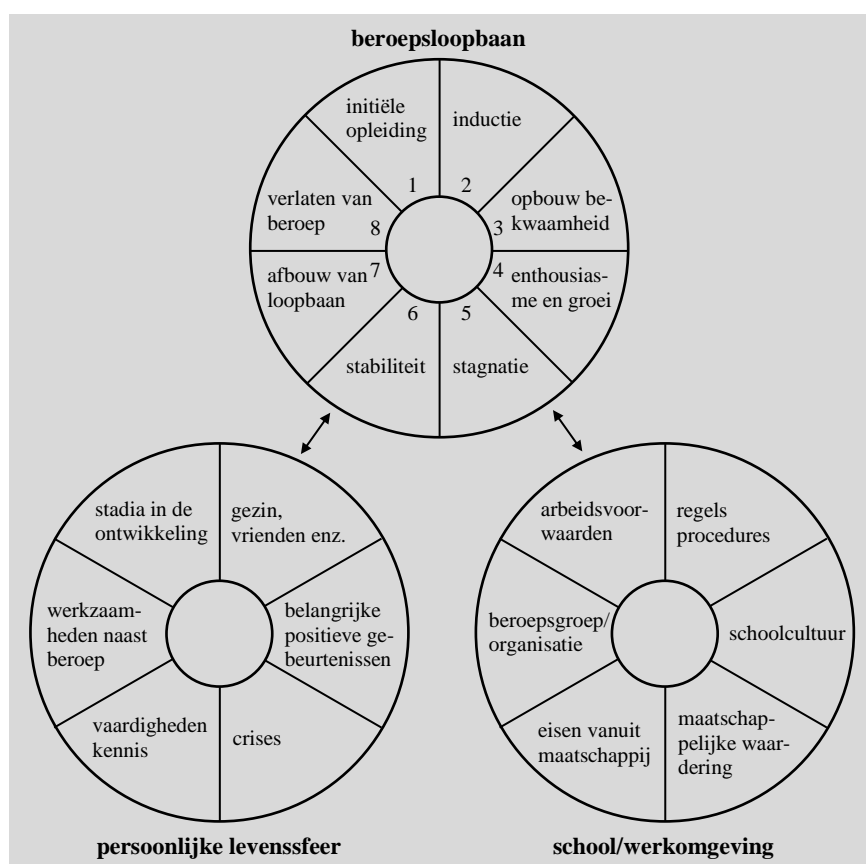

7.3 Professionalisering Achtergrondinformatie

De beroepsloopbaan van leraren

Inleiding

De beroepsloopbaan van de leraar wordt in de figuur hieronder schematisch weergegeven. De loopbaan wordt opgedeeld in een zevental stadia (het achtste stadium bestaat slechts uit 'uittreden uit het beroep' en kan hier verder buiten beschouwing blijven). De twee onderste cirkels geven de belangrijkste factoren weer die de loopbaan kunnen beïnvloeden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen factoren uit de persoonlijke levenssfeer en die uit de schoolomgeving.

De zeven stadia

Bij de karakterisering van de zeven stadia hieronder moet opgemerkt worden dat het al of niet optreden van een bepaald stadium uiteraard afhankelijk is van tal van specifieke omstandigheden en karaktereigenschappen. Het gaat hier om algemene tendensen in de ontwikkeling die uit de gegevens van grote aantallen personen zijn gedistilleerd.

Initiële opleiding – De periode waarin men geen werkelijke verantwoordelijkheid voor een groep leerlingen draagt.

Inductie – De periode van de eerste één à twee jaar, waarbij de kern van de socialisatie in het beroep plaatsvindt. Cruciaal is dat men het gevoel krijgt de zaak 'onder controle' te hebben en geaccepteerd te worden door collega's en andere betrokkenen.

Opbouw bekwaamheid – De leraar realiseert zich dat kennis en vaardigheden nog op tal van punten tekortschieten. Het verbeteren van zichzelf wordt gezien

als een uitdaging waaraan actief gewerkt wordt. Deze fase loopt van globaal het tweede tot en met het vierde jaar.

Enthousiasme en groei – Bij de groei die in deze fase optreedt, gaat het niet zozeer om het wegwerken van tekorten, maar om het bereiken van een zeer hoog vaardigheidsniveau. Leraren in dit stadium hebben een goed overzicht van de eisen die het beroep stelt, en de kennis en kunde die daarvoor nodig zijn. Aan het einde van deze fase zijn zij de ideale begeleiders van toekomstige en beginnende leraren, vooral omdat zij ook voldoende energie en enthousiasme hebben om hun inzichten met anderen te delen.

Stagnatie – Dit stadium valt samen met wat veelal als de ‘midlife crisis’ wordt aangeduid, die meestal zo rond de 40 à 45 jaar gesitueerd wordt. Veel leraren krijgen het gevoel opgesloten te zitten in het beroep. Daar komt bij dat de leraar hier de leerlingen nadrukkelijk als ‘van een andere generatie’ gaat ervaren.

Stabiliteit – Aansluitend aan de voorgaande fase kan deze fase zich in ofwel positieve ofwel negatieve richting voortzetten. Bij de positieve variant accepteert men het leraarschap min of meer definitief als ‘beroepsbestemming’, met alle voor- en nadelen van dien, en tracht men opnieuw daarin bevrediging te vinden. Bij de negatieve variant is sprake van het zich afschermen voor allerlei aspecten van het beroep en soms zelfs van regelrechte verbittering.

Afbouw van loopbaan – De wijze waarop de afbouw van de loopbaan gebeurt, is vanzelfsprekend vaak een logisch gevolg van wat in de voorgaande fase heeft plaatsgevonden, wat wil zeggen dat ook hier ofwel een positieve ofwel een negatieve perceptie van de eigen situatie kan optreden.

Doorgroei

De positieve variant van de fase van stabiliteit zou ook gekarakteriseerd kunnen worden als *doorgroei*, met uiteenlopende mogelijkheden voor een (al dan niet gedeeltelijk) nieuwe invulling van de loopbaan: zie de laatste alinea van paragraaf 7.6 in het handboek.

Bron

Lowyck, J. & Verloop, N. (1995). *Onderwijskunde; een kennisbasis voor professionals*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.